

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/116/2017
Identifikačné číslo spisu:	3715206838
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:3715206838.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. V., bývajúcej v P., zastúpenej Advokátskou kanceláriou KONCOVÁ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Legionárska č. 7158/5, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Okresným úradom Trenčín, so sídlom v Trenčíne, Hviezdoslavova č. 3, o určenie dedičského práva, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4 C 231/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 31. januára 2017 sp. zn. 6 Co 12/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. októbra 2015 č. k. 4 C 231/2015-37 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že je zákonnou dedičkou po poručiťovi R. R.. Žalobkyňa mala za to, že je poručiťovou zákonnou dedičkou ako spoluzijúca osoba, keďže s ním žila a starala sa o neho 15 rokov, pričom z jej strany nešlo výlučne o starostlivosť vyplývajúcu jej z opatrovateľskej služby. V konaní bolo súdom prvej inštancie preukázané, že žalobkyňa je vydatá, s manželom žijú usporiadaným spôsobom života v jednej domácnosti a hospodária spolu. Uvedená skutočnosť, pokiaľ teda manželstvo trvá a manželia sa podieľajú na úhrade spoločných potrieb, a teda žijú v trvalom spotrebnom spoločenstve vylučuje, aby jeden z príslušníkov domácnosti bol súčasne príslušníkom dvoch, alebo viacerých domácností. Podľa názoru súdu prvej inštancie v prípade žalobkyne išlo síce o niekoľkoročnú starostlivosť o poručiťľa a jeho domácnosť pred jeho smrťou, avšak Občiansky zákonník vyžaduje aj splnenie ďalšej podmienky spočívajúcej v tom, že spoluzijúca osoba musí žiť s poručiťľom najmenej po dobu jedného roka v spoločnej domácnosti, čo u žalobkyne jednoznačne splnené nebolo. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, pretože žalobkyňa nesplnila zákonné predpoklady na to, aby mohla dediť zo zákona ako spoluzijúca osoba podľa § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), súd žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 31. januára 2017 č. k. 6 Co 12/2016-52 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP, pretože mal zhodne so súdom prvej inštancie za to, že osoba, ktorá sa síce starala o poručiťľa, ale nežila s ním v spoločnej domácnosti, netvorila s ním spotrebné spoločenstvo, a teda nemôže byť dedičom po ňom zo zákona podľa ustanovenia § 474, resp. § 475 OZ. Zároveň žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktorá navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľka poukázala na pochybenie odvolacieho súdu, keď zistený skutkový stav nebol správne posúdený. Konanie súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu je podľa jej tvrdenia postihnuté prílišným formalizmom pri posudzovaní splnenia zákonných podmienok na vytvorenie spoločnej domácnosti. Uviedla, že súdy sa pri svojom rozhodovaní odklonili od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. júna 2012 sp. zn. 5 Cdo 25/2012, v ktorom dovolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2002 sp. zn. IV. ÚS 1/02 (publikovaný pod č. 85/2002), v ktorom vyslovil, že „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňovanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, a nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Výklad a používanie procesných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

4. Žalovaná vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne ho žiadala odmietnuť alebo zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom

spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

10.1. Podmienky prípustnosti dovolania sa delia na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podania dovolania, c/ náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

10.2. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

10.3. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428) žalobkyňa napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie.

10.4. Toto dovolanie žalobkyne posúdil dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že dovolací dôvod, ktorý žalobkyňa uplatnila treba posúdiť podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

11. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že ide o právnu otázku (tak hmotnoprávnu, ako aj procesnoprávnu) a odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že súdy dospeli v o svojom rozhodnutí k nesprávnym právnym záverom pri posudzovaní splnenia zákonných podmienok na vytvorenie spoločnej domácnosti. Dôvodila, že v rozpore s ustálenou praxou použili súdy nižších inštancií prílišný formalizmus pri výklade pojmu „spoločná domácnosť“. Za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa súdy odklonili označila rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. júna 2012 sp. zn. 5 Cdo 25/2012, v ktorom dovolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2002 sp. zn. IV. ÚS 1/02 (publikovaný pod č. 85/2002), v ktorom vyslovil, že „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňovanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, a nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Výklad a používanie procesných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

13. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu je zjavné, že súdy riešili otázku splnenia zákonných podmienok na vytvorenie spoločnej domácnosti a z toho vyplývajúcu možnosť žalobkyne byť dedičkou po poručiťovi zo zákona podľa ustanovenia § 474, resp. § 475 OZ. Žalobkyňa mala v zmysle dovolania výhrady voči správnosti aplikácie uvedenej judikatúry pokiaľ sa týkala prílišného formalizmu pri posudzovaní splnenia zákonných podmienok na vytvorenie spoločnej domácnosti a zjavne sa nestotožnila s názorom súdov v tom, že nie je dedičkou po poručiťovi, avšak netvrdila, resp. nenamietala a označením rozhodnutí odvolacieho súdu nedokladala, že by sa odvolací súd odklonil od zaužívanej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke riešenia pojmu spoločnej domácnosti, na ktorej súdy založili v prejednávanej veci svoje rozhodnutie.

14. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa ani len nenamietala odklon riešenia otázky spoločnej domácnosti súvisiacej s týmto dôvodom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, dovolací súd konštatuje, že žalobkyňa sa v dovolacom konaní nepodarilo preukázať, že sa súd pri riešení právnej otázky spoločnej domácnosti, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

15. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobkyne z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva, najvyšší súd odmietol jej dovolanie podľa § 447 písm. c/ CSP.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.